

Kulttuurimatkailun kehittäminen

Case: Saarijärven kaupunki

Eveliina Savolainen

Opinnäytetyö

Toukokuu 2020

Matkailu- ja ravitsemisala

Restonomi (AMK), matkailu- ja palveluliiketoiminta

Matkailu

jamk.fi

Jyväskylän ammattikorkeakoulu
JAMK University of Applied Sciences

Tekijä(t) Savolainen, Eveliina	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK	Päivämäärä Toukokuu 2020
	Sivumäärä 42	Julkaisun kieli Suomi
		Verkojulkaisulupa myönnetty: x
Työn nimi Kulttuurimatkailun kehittäminen Case: Saarijärven kaupunki		
Tutkinto-ohjelma Restonomi (AMK), Matkailu- ja palveluliiketoiminta		
Työn ohjaaja(t) Susanna Nuijanmaa		
Toimeksiantaja(t) Saarijärven kaupunki		
<p>Tiivistelmä</p> <p>Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, miten Saarijärven kulttuurimatkailua voitaisiin kehittää. Kulttuuri on suuressa roolissa Saarijärvellä ja tämän takia se halutaan tuoda myös ulkopaikkakuntalaisten tietoisuuteen. Tarkoituksena oli auttaa Saarijärven kaupunkia laatimaan mahdollinen matkailustrategia, joka auttaa kehittämään matkailua ja kulttuurimatkailua alueella entisestään.</p> <p>Työn tutkimusote oli kvalitatiivinen ja aineistonkeruumenetelmänä haastattelututkimus. Haastattelu toteutettiin teemahaastattelulla ja haastateltavana oli useita paikallisia kulttuuri- ja matkailutoimijoita sekä kaupungin työntekijöitä. Paikallisille asukkaille jaettiin webropol-kysely tutkimuksen tiimoilta. Tutkimuksen tulokset analysoitiin tekstimuodossa.</p> <p>Tutkimuksella saatiin selville sekä asiantuntijoiden että asukkaiden näkemyksiä kulttuurimatkailun kehittämisestä. Yhteistyö ja markkinointi korostuivat jokaisen haastattelussa. Nuoremman sukupolven ajatukset olivat enemmän tulevaisuuden tekijöissä ja vanhemman sukupolven ajatukset kulttuurillisissa asioissa.</p> <p>Johtopäätöksinä nousi esille kulttuurikohteiden modernisointi tulevaisuutta ja teknologian kehitystä ajatellen. Yhteistyön sujuminen, jotta jokaisessa kohteessa tiedetään, mitä toisaalla on tarjolla. Kulttuurimatkailupaketit ja tuotteistaminen sekä selkeät tavoitteet ja linjat kaupungin sekä matkailu- ja kulttuuritoimijoiden kesken ovat niitä asioita, joilla matkailua saataisiin mahdollisesti kehitettyä ja joita Saarijärven kaupunki voi tulevaisuudessa hyödyntää.</p>		
Avainsanat (asiasanat) kulttuurimatkailu, matkailun kehittäminen, kulttuuri, matkailu		
Muut tiedot (Salassa pidettävät liitteet)		

Author(s) Savolainen, Eveliina	Type of publication Bachelor's thesis	Date May 2020 Language of publication: Finnish
	Number of pages 42	Permission for web publication: x
Title of publication Developing Cultural Tourism Case: City of Saarijärvi		
Degree programme Bachelor of Hospitality Management, Degree Programme in Tourism and Service Business		
Supervisor(s) Susanna Nuijanmaa		
Assigned by City of Saarijärvi		
Abstract <p>The meaning of this study was to find out how to develop cultural tourism in City of Saarijärvi. Culture has a big step in Saarijärvi and they want to bring it closer also to the people who is from elsewhere. Idea of this research was to help City of Saarijärvi and other tourism and cultural operators to make official tourism strategy in the future which helps to develop tourism and cultural tourism in the area.</p> <p>This research was made by qualitative method and by theme interview. The research was made by theme interview and there were several local tourism and cultural operators involved in this interview from Saarijärvi and employees of the city of Saarijärvi. There were also a webropol questionnaire for the locals.</p> <p>The research came up different point of view for the experts and local people for developing the cultural tourism. Co-operation and marketing were the key words in this research. Younger generation thought it more about future point of view and and older generation about cultural point of view.</p> <p>As a solution is to modernize the cultural sights about futuristic and technological point of view. Cooperation, cultural tourism packets, productization and clear targets with city of Saarijärvi and other local tourism and cultural operators are the keys that makes possible to develop the tourism in Saarijärvi in the future.</p>		
Keywords/tags (subjects) cultural tourism, culture, tourism, developing tourism		
Miscellaneous (Confidential information)		

Sisältö

1	Johdanto	2
2	Kulttuurimatkailu	4
3	Kulttuurimatkailu Suomessa	7
4	Kulttuurimatkailu Saarijärvellä	11
5	Tutkimusasetelma	20
5.1	Tutkimuksen tavoite ja tarkoitus.....	21
5.2	Analysointi	22
5.3	Luotettavuus.....	24
6	Tutkimustulokset.....	24
6.1	Teemahaastattelun tulokset	25
6.2	Webropol-kyselyn tulokset	27
7	Tulevaisuuden kehittämisen ainekset	29
8	Pohdinta.....	32
	Lähteet	34
	Liitteet	37
	Liite 1. Haastattelukysymykset	37
	Liite 2. Haastattelukysymykset	38
	Kuvat	
	Kuva 1. Säätyläiskotimuseo	
	Kuva 2. Lauttamäen perinnetila	
	Kuva 3. Pylkönmäen kirkko.....	
	Taulukot	
	Kuvio 1. Vastaajien ikäjakauma	

1 Johdanto

Tämä tutkimus on tehty toimeksiantona työharjoittelun ohessa, ja tutkimuksessa keskitytään Saarijärven kulttuurimatkailuun ja sen kehittämiseen. Työ käsittelee seuraavia kulttuurin osa-alueita: perinnekulttuuri, museokulttuuri, historia ja arkeologinen kulttuuri. Saarijärvi kiinnittää huomiota tällä hetkellä kulttuuriin liittyviin asioihin melko paljon, mikä heijastuu matkailuun ja näkyy kaupungin toiminnassa monella eri tavalla. Kuten monilla muillakin pienillä paikkakunnilla, myös Saarijärvellä ongelmana ovat resurssit. Rahaa ei yksinkertaisesti riitä matkailuun siinä määrin, että se olisi kannattavaa.

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on auttaa Saarijärven kaupunkia sekä muita paikallisia matkailu- ja kulttuuritoimijoita kehittämään kulttuurimatkailua alueella. Työn tutkimuskysymys on:

- Miten Saarijärven kulttuurimatkailua voidaan kehittää?

Tämä on samalla myös tutkimusongelma, jota lähdetään ratkaisemaan. Tämän tutkimuksen avulla Saarijärven kaupunki sekä matkailu- ja kulttuuritoimijat voivat laatia yhteistyössä virallisen matkailustrategian tai sen teko on ainakin helpompaa. Alakysymyksinä olivat seuraavat kysymykset:

- Miten alueelle saadaan kehittymisen myötä lisää matkailijoita?
- Miten yhteistyötä matkailutoimijoiden ja kulttuuriyhteisön välillä kehitetään?

Luotettavuuden suhteen pyritään tutkimaan oikeita asioita tutkimusongelman kannalta sekä käytetään luotettavia kirjallisia ja sähköisiä lähteitä sekä valitaan haastateltavat mahdollisimman hyvin oikeellisuuden ja aitouden kannalta. Tutkimukseen ei voi käyttää aiempia vastaavia tutkimustuloksia, sillä sellaisia ei ole saatavilla.

Tutkimuksessa keskitytään Saarijärven kulttuurimatkailun kehittämiseen teemahaastatteluiden, Webropol-kyselyn ja SWOT-analyysin avulla. Tutkimuksen tavoitteena on selvittää, miten Saarijärven kulttuurimatkailua voitaisiin kehittää ja siten saada alueelle lisää matkailijoita. Kulttuuri on kautta aikain ollut suuressa roolissa Saarijärvellä, mistä syystä se halutaan tuoda ihmisten tietoisuuteen. Tutkimuksen tarkoitus on auttaa Saarijärven kaupunkia ja muita toimijoita laatimaan virallinen matkailustrategia, joka auttaa kehittämään matkailua ja kulttuurimatkailua entisestään. Kulttuurimatkailu on kasvava matkailun ala koko maailmassa, joten tutkimus on erittäin ajankohtainen ja siitä on hyötyä koko Saarijärven alueen matkailulle tulevaisuudessa.

Tutkimuksessa on avattu kulttuurimatkailun käsitettä ja Suomen kulttuurimatkailun tilaa sekä Saarijärven kulttuurimatkailua ja historiaa, joka avaa syitä, miksi Saarijärvi on tunnettu kulttuuripitäjä. Kaikki nämä osa-alueet yhdessä muodostavat mielenkiintoisen kokonaisuuden kulttuurimatkailun kehittämistä ajatellen.

Saarijärven kaupunki

Saarijärven kaupungin asukasluku kesäkuussa 2017 oli 9 689 henkeä ja tuloveroprosentti on 21,5 %. Saarijärvi on upea ja luonnonkaunis maaseutukaupunki Keski-Suomessa. Se on ihanteellinen kasvuympäristö, ja siellä on yrittämistä, osaamista sekä kulttuuria. Saarijärvellä on asuttu jo kivikaudella, mikä kertoo sen ajattomuudesta ja vetovoimasta. Kaupungissa on mahtavat liikunta- ja kulttuurimahdollisuudet, ja myös kansalaisopisto tarjoaa runsaasti kursseja ja tekemistä. Saarijärveltä on hyvät yhteydet joka puolelle, sillä se on nelostien tuntumassa ja valtatie 13:n varrella ja matkaa Jyväskyläänkin on vain 65 kilometriä. (Kuntainfo n.d.)

Saarijärven kaupunki määrää päätöksenteosta koko kunnassa, ja kaupungin päätösvaltaa käyttävät valtuusto, tarkastuslautakunta sekä kaupunginhallitus. (Hallinto n.d.)

Saarijärven kaupungin toimialoja ovat sivistystoimi, tekninen toimi ja konsernipalvelu. Vakituista henkilöstöä on noin 350 ja noin 100 sijaista aika ajoin. (Autiosalo 2020.)

Saarijärven kaupungin viestintä- ja markkinointistrategia on laadittu vuosille 2018 - 2022. Strategiaa tehdessään kaupunki halusi mennä asukkaat edellä ja otti heidät mukaan suunnitteluvaiheeseen strategiaa luomaan, online-tutkimuksen avulla. Pääroolissa strategiaa tehdessä olivat luovuus, sivistys, yhteisöllisyys ja teot. Saarijärvellä ja sen ihmisissä on positiivista ja luovaa hulluutta, jota osataan hyödyntää. Sivistys on Saarijärvelle suvaitsevaisuutta ja yhteistyökykyä, sillä vahva historia ja kulttuuri antavat siihen edellytykset. Yhteisöllisyys näkyy naapuriapuna ja yhteisenä tekemisenä esimerkiksi talkoo- ja vapaaehtoistyön merkeissä. Saarijärveläinen on tekijä, joka ei odottele vaan tarttuu toimeen. (Saarijärven kaupungin markkinointi- ja viestintästrategia n.d.)

Kaupungin arvoja ovat oikeudenmukaisuus, avoimuus ja asiakaslähtöisyys. Vetovoimatekijöinä on huomioitu kulttuuri ja luonto. Kaupungin tarkoituksena on tehdä Saarijärvestä vetovoimainen, lapsiystävällinen ja yrittäjien suosima maaseutukaupunki, jolla on elävät kylät ja elävä keskusta. Liikuntaharrastusmahdollisuuksien lisääminen, uusien asukkaiden hankkiminen ja uudet työpaikat ovat myös mukana strategiassa. (Visio ja strategia n.d.)

2 Kulttuurimatkailu

Tässä osiossa selvitetään kulttuurimatkailun käsitettä ja määrittelyä. Aiheelle on olemassa paljon erilaisia määreitä, joten se on todella laaja käsite. Kulttuurimatkailu on yksi kasvavista matkailun aloista Suomessa tällä hetkellä, ja se on erittäin suosittua ympäri maailmaa. Sanotaan myös, että se on suurin matkailun ala koko maailmassa. Kulttuurimatkailua ei voi mieltää vain yhdeksi osioksi kulttuurin alalla, vaan pitää ajatella tavallista kulttuuria pidemmälle, aina historiaan asti, jotta ymmärtää, mitä kaikkea tämä laaja matkailun ala sisältää. Kulttuurimatkailu vaatii osaamista, strategisia linjauksia ja asennetta, jotta saadaan entistä enemmän matkailijoita koko Suomeen.

Kulttuurimatkailu voidaan mieltää modernin matkailun vanhimmaksi muodoksi, sillä jo roomalaisten ajoista alkaen ihmiset ovat matkustaneet syistä, jotka liitetään nykyisin kulttuurimatkailuun. Voidaan ajatella, että kulttuuri on ollut osa matkailua jo hyvin pitkään. Tarkka määrittely on vaikeaa, koska kulttuuri on niin monimuotoista. Laajasti ajateltuna kulttuuri on mitä tahansa, jonka ihminen on tehnyt, mutta kaikki matkailu ei suinkaan ole kulttuurimatkailua, vaikka siihen kulttuuria liittyisikin. (Hovi 2017, 64-67.)

Kulttuurimatkailu on matkailua, jossa vierailaan paikoissa, joilla on jollain tavalla kulttuurillista arvoa. 1970-luvun lopulla kulttuurimatkailuun alettiin kiinnittää enemmän huomiota ja sitä pidettiin aluksi pienenä erikoisalueena matkailussa, mutta ilmiön suuruus ymmärrettiin kunnolla 1990-luvulla. Kulttuurimatkailun suuruuden arviot vaihtelevat, ja noin 35 – 75 % kaikista matkoista lasketaan kulttuurimatkailuksi kansainvälisesti. Yksinkertaista kulttuurimatkailun erottaminen muista matkailun aloista tai muodoista ei kuitenkaan ole. (Mts. 64-67.)

Kulttuuri käsitteenä on yleensä jaettu erilaisiin kategorioihin, ja sitä on pyritty avaamaan tarkemmin. Kulttuurilla tarkoitetaan ihmisten aikaansaamaa kulttuuria, joka on sekä aineellista että aineetonta ja sen äärellä on mahdollista vieraila tai se on muuten matkailuteollisuuden käytössä. Matkailua, kulttuuria ja niiden suhdetta sekä matkailun merkitystä paikallisiin kulttuureihin on matkailututkimusten piireissä pohdittu pitkään. Matkailusta on yleensä katsottu olevan hyötyä ja että se jopa suojelee paikalliskulttuureita, mutta sen on myös nähty olevan jopa uhka kulttuureille. (Mts. 64-67.)

Kulttuurimatkailun voi myös yksinkertaistaa, eli se on matkustamista kulttuurisesti merkittäviin paikkoihin, kuten kulttuuriperintökohteisiin, museoihin, arkeologisiin paikkoihin, teatteriin, festivaaleille ja arkkitehtuurisiin kohteisiin. Kulttuurimatkailun on aiemmin katsottu liittyvän korkeakulttuuriin, mutta kulttuurikäsitteen laajeneminen, joka alkoi 1970-luvulta, on muuttanut tätä perinteistä käsitystä. Ooppera, teatteri, klassinen musiikki ja taidenäyttelyt on määritelty korkeakulttuuriksi. Kulttuuripe-

rintö on olennainen osa kulttuurimatkailua. Kulttuuriperintöön liittyy aineellisia ja aineettomia kulttuurin muotoja, jotka ovat erityisen merkityksellisiä ja tärkeitä. (Mts. 64-67.)

Kulttuuriperintöä on se, jonka jokin taho tai organisaatio on määritellyt erityisen tärkeäksi, ja sen säilyttäminen seuraaville sukupolville on osa kulttuuria ja historiaa. Kulttuuriperintöä ei ole suoranaisesti olemassa, vaan se aina on jonkun ylemmän toimijan, esimerkiksi Unescon määrittelemä. Kulttuuriperintö on erittäin näkyvä osa matkailuala ja ne liittyvät vahvasti toisiinsa ympäri maailmaa. Matkailijat törmäävät maisemiin, rakennuksiin, esineisiin, tapoihin, käytäntöihin ja rituaaleihin, joita esitellään. Kulttuuriperinnöstä on nykyään muodostunut oma matkailun alansa, sillä se on nykyään niin merkittävä osa matkailuteollisuutta. Se lisää paikan arvoa esimerkiksi joillekin uhanalaisille kohteille, kuten Unescon määrittelemille maailmanperintökohteille, jotka ovat erittäin hyvä esimerkki säilytetystä kulttuuriperinnöstä. (Mts. 64-67.)

Kulttuurimatkailun kehittämisstrategian (2014) mukaan kulttuurimatkailu voidaan avata seuraavasti:

Kulttuurimatkailussa tuotetaan alueellisia ja paikallisia kulttuurin voimavaroja arvostaen matkailutuotteita ja -palveluja paikallisille ja alueen ulkopuolisille ihmisille ja tarjotaan niitä liiketoiminnallisin perustein. Tavoitteena on luoda elämyksiä ja mahdollisuus tutustua näihin kulttuurisiin voimavaroihin, oppia niistä tai osallistua niihin. Näin vahvistetaan ihmisten identiteetin rakentumista, sekä oman että muiden kulttuurien ymmärrystä ja arvostusta. Kulttuurimatkailun voimavaroja ovat paikan henki sekä kaikki ihmisen aikaansaama ja muokkaama tieteessä, taiteessa, teknologiassa ja elinkeinoissa. Kulttuurimatkailussa tuotetaan alueellisia ja paikallisia kulttuurin voimavaroja arvostaen matkailutuotteita ja -palveluja paikallisille ja alueen ulkopuolisille ihmisille liiketoiminnallisin perustein. Tavoitteena on luoda elämyksiä ja mahdollisuus tutustua näihin kulttuurisiin voimavaroihin, oppia niistä tai osallistua niihin. Näin vahvistetaan ihmisten identiteetin rakentumista, sekä oman että muiden kulttuurien ymmärrystä ja arvostusta. Kulttuurimatkailun voimavaroja ovat kaikki ihmisen aikaansaama ja muokkaama; historia, kulttuurimaisemat, rakennettu ympäristö, arkeologiset kohteet, museot, esittävä taide, visuaalinen taide, tapahtumat, käsityö, kieli, maut, perinteet, tavat, arvot, aatteet, elämäntyyli, uskonto, luonteenpiirteet sekä saavutukset tieteessä, taiteessa, teknologiassa ja elinkeinoissa. (Kulttuurimatkailun kehittämisstrategia 2014, 3-4.)

3 Kulttuurimatkailu Suomessa

Tutkimusta varten haastateltiin puhelimitse Aurana Oy:n toimitusjohtaja Soila Palviasta, joka näkee paljon positiivisia asioita Suomen nykyisessä kulttuurimatkailussa. Palviainen on ollut mukana kehittämässä Suomen kulttuurimatkailua jo vuodesta 2008, jolloin alettiin tehdä selvityksiä aiheesta. Kulttuurimatkailu on viime vuosina noussut hyvin ihmisten tietoisuuteen, ja sitä kautta päässyt omaksi kehittämisen kohteeksi. Haasteena on, että kulttuuritoimijoiden perspektiivit ovat hieman erilaisia kuin matkailutoimijoiden perspektiivit, ja tämä asia on tiedostettu jo alussa. Tähän mennessä kulttuuritoimijoita on kuitenkin löytynyt hyvin ja asian kehittämisessä on päästy alkuun. Ajat olivat haastavimmat, kun Culture Finland perustettiin, mutta eteenpäin on päästy, vaikka parannettavaa vielä on. (Palviainen 2019.)

Palviaisen (2019) mukaan verkostot ovat erittäin tärkeitä matkailun kehittämisessä, sillä ne toimivat kuin lumipallot. Paikalliset täytyisi saada tekemään enemmän yhteistyötä toistensa kanssa esimerkiksi maakunnan tai kunnan alueella, sillä se on kannattavaa myös taloudellisesti. Vanhemmilla ihmisillä työskentelykulttuuri on erilainen kuin nykynuorilla, ja siitä syystä tulevaisuuden kuva kulttuurimatkailusta on positiivinen, sillä nuoren sukupolven on entistä helpompaa verkostoitua ja ajatella niin sanotusti laatikon ulkopuolelta. (Mt.)

Verkostoituminen ja outside of the box -ajattelu on nykypäivän matkailuopinnoissa nostettu esiin, ja opiskelijoita kehoitetaan opintojen alusta asti verkostoitumaan muiden opiskelijoiden ja yritysten kanssa sekä ajattelemaan asioista eri tavalla kuin muut. Kulttuurimatkailun ala on eräänlainen sulatusuuni, jota voi tulevaisuudessa kehittää miten haluaa.

Palviaisen (2019) mielestä kehitettävää on vielä runsaasti ja tarvitaan eräänlaisia solmukohtaihmissä, jotka keräävät kaikki kulttuuri- ja matkailutoimijat yhteen. Hänen toiveenaan on saada matkailun aluekoordinaatiokäytäntö takaisin Suomeen. Kieli- ja kansainvälisyysasiat ovat myös tärkeitä, ja haasteena on saada matkailupaketteihin kulttuurisia elementtejä mukaan. Jos turisteille halutaan tarjota kulttuurimatkailupaketteja, on ne koottava kulttuuri edellä ja matkailu sisällytettävä niihin sen jälkeen.

Paketit pitäisi kuitenkin vakioida, mutta missä määrin se on mahdollista, sillä jos jokin asia esimerkiksi paikkakunnan matkailussa muuttuu, sitä ei enää olekaan saatavilla siinä muodossa. Matkailu ja kulttuurimatkailu eivät tapahdu heti vaan vaativat sitoutumista ja paljon aikaa, joita kaikilla osallistuvilla toimijoilla ei välttämättä ole antaa. (Palviainen 2019.)

Hyvä tulevaisuuden esimerkki on hevimusiikin tuotteistaminen, sillä se tunnetaan maailmalla ja sitä voi sitoa suuriin nimiin, kuten Nightwishin tai Sonata Arctican. Kulttuurireitit ovat yksi suuri nousija kulttuurimatkailussa, ja niitä pitäisi kehittää entistä enemmän. Historia ja perinteet sekä tulevaisuus ja näiden hyödyntäminen digitaalisessa maailmassa ovat vielä haaste. Mahdollisuuksia on todella paljon, eikä toimijoiden pidä taistella keskenään vaan tehdä yhteistyötä ja markkinoida itseään entistä enemmän, mikä vaatii työtä ja henkilökohtaista luottamusta. (Mt.)

Paikallisena esimerkkinä on John Smith -rockfestivaali, joka järjestetään Laukaan Peurunkassa joka heinäkuu. Se alkoi suhteellisen pienenä festivaalina vuonna 2016, mutta on tullut vuosi vuodelta tunnetummaksi kävijämäärien suurentuessa. Nykyään sinne matkustaa rock- ja hevimusiikin ystäviä ympäri maailmaa ja liput myydään jo ennakkoon loppuun, mikä kertoo siitä, että markkinointi on sujunut toivotulla tavalla.

Palviainen (2019) puhui eräästä mielenkiintoisesta projektista, jossa Kainuun liitto on alkanut kehittää kirjallisuusmatkailun ohjelmaa, jonka tarkoitus on paikallisen yrittäjyyden kasvattaminen ja näkyvyyden laajentaminen kirjallisuusmatkailutuotteita markkinoimalla (Spot-lit n.d). Tätä kyseistä ideaa kannattaisi soveltaa myös muihin maakuntiin, joissa kirjallisuus on suuressa roolissa. Saarijärvelläkin on useita hyviä kirjailijoita, joita kannattaisi ottaa mukaan kulttuurimatkailun markkinointiin.

Matkailun näkökulmasta mielikuva Suomesta pohjautuu pitkälti luontoon, mutta kulttuurimatkailu on kansainvälisesti nousemassa, ja Suomea pitäisi saada markkinoida kulttuurikohdemaana, mikä on suuri haaste. Suomen vahvuuksia ovat vastakohtaisuus, jossa itä ja länsi kohtaavat, sekä luovuus. Markkinointia pitää lisätä runsaasti, ja valmiisiin matkailupaketteihin voi liittää erilaisia kulttuurillisia osia, joiden avulla matkailijat kokevat erilaisen upean kulttuurielämyksen. Visit Finland on perustanut

erillisen Culture Finland -katto-ohjelman, jonka tavoitteena on lisätä yhteistyötä kulttuuri- ja matkailutoimijoiden välillä, saada lisää kulttuurisisältöjä matkailutuotteisiin, saada kulttuuri- ja matkailutoimijat ideoimaan uusia tuotteita, lisätä kulttuurimatkailuhankkeita, saada lisätuloja toimijoille sekä tuoda lisäarvoa matkailijoille. (Kulttuurimatkailu n.d.)

Suomen matkailustrategian (2019) mukaan on neljä erittäin hyvää syytä keskittyä matkailuun. Matkailulla on valtava kasvupotentiaali, millä on paljon vaikutusta myös muille aloille, sen merkitys alueellisena elinkeinona on suuri, ja se työllistää merkittävästi. Tulevaisuuden näkymissä matkailijamäärät kasvavat, mikä edellyttää enemmän markkinointia ja tuotekehitystä. Uudet sukupolvet matkustavat eri tavalla kuin vanhempi sukupolvi, ja digitalisoituminen sekä sosiaalinen media muuttavat esimerkiksi matkan suunnittelua. Matkailun kestävyydellä on entistä suurempi rooli tulevaisuudessa, ja tähän vaikuttaa myös ilmastonmuutos. Digitaalisuus ja tekoäly lisääntyvät, mikä tuo runsaasti lisää mahdollisuuksia matkailuun. (Yhdessä enemmän – kestävä ja uudistumista Suomen matkailuun 2019.)

Suomen matkailun visio on kehittää matkailua taloudellisesti, sosiaalisesti, ympäristöedellä ja kulttuurisesti kestäville asioille, jotka pyrkivät minimoimaan negatiiviset vaikutukset. Matkailun viestintää, seuranta ja arviointia lisätään, Suomeen suuntautuvaa matkailua pyritään kehittämään kansallisella tasolla Visit Finlandin mallin mukaan, ja markkinointia kohdennetaan neljään suureen alueeseen: pääkaupunkiseutu, Järvi-Suomi, rannikko ja saaristo sekä Lappi. Samalla kehitetään myös kotimaan matkailua ulkomailta Suomeen kohdistuvan matkailun rinnalla, otetaan mukaan ympärivuotiset teemat, joissa Suomi on vahva, ja liikennettä edistetään kaikilla sektoreilla, muun muassa raide-, tie-, meri- ja lentoliikenteellä. Kansallispuistot, luontokohteet, maailmanperintökohteet, museokohteet, historiakohteet ja arvokkaat kulttuuriympäristökohteet otetaan mukaan kehitykseen, ja niiden rahoitusta parannetaan. Myös osaavan työvoiman saatavuutta parannetaan. (Mt.)

Kulttuurimatkailussa, joka sisältää museo- ja kulttuuriperintökohteet, luovat alat (musiikki, festivaalit, elokuva-ala, arkkitehtuuri, design) ja kulttuuriympäristöt, Suo-

men imagoa parannetaan kiinnittämällä huomiota kestävään matkailuun ja eurooppalaisiin teemallisiin kulttuurireitteihin, jotka ovat Suomen vahvuuksia. Se vaatii pitkäjänteisyyttä, yhteistyötä, kohteiden kunnostamista ja verkostoitumista kulttuuri-, matkailu-, tutkimus- ja koulutusorganisaatioiden kesken. Suomi kykenee erottumaan kulttuuriympäristöllään ja omaperäisyydellään muista Euroopan maista, jotka ovat tunnettuja kulttuuristaan, kuten Ranska ja Italia. (Mt.)

Suomen matkailun digitiekartta (2019) sisältää neljä toimenpidekokonaisuutta, joita ovat tiedolla johdettu yhteistyö, online-ostettavuus ja alustatalous, digipiloteista kansalliseksi ydintoiminnaksi ja vastuullisuuden edistäminen digitaalisin keinoin. Tiekartan tarkoitus on osoittaa matkailutoimijoille yhteistä kehittymisen suuntaa ja auttaa siinä, että tehdään oikeita valintoja digitalisaation kannattavassa hyödyntämisessä. Tiekarttaa on tehty alan ammattilaisista koostuvan asiantuntijaryhmän avustuksella kevään 2018 aikana, ja kartassa on käytetty apuna Työ- ja elinkeinoministeriön raportteja, jotka liittyvät matkailuun ja digitaalisuuteen. Kartassa avataan jokaista toimenpidekohtaa tarkemmin ja kerrotaan, mitkä ovat tavoitteet ja edellytykset onnistumiselle ja myös toimenpiteiden kustannukset. (Suomen matkailun digitiekartta 2019.)

Kulttuurimatkailun kehittämisstrategian (2014) esimerkkejä Suomen kulttuurimatkailun haasteista ovat resurssit, omien vahvuuksien tiedostamattomuus, se että kulttuuri- ja matkailutoimijat eivät ymmärrä toisiaan, yhteistyö ja verkostoituminen sekä asiakastuntemus vieraista markkinoista. Vahvuuksia ovat suomalainen elämäntapa, suomalainen arkkitehtuuri, pohjoisen sijainnin mahdollistama erottautuminen, ruoka ja ruokakulttuuri ja musiikki. (Kulttuurimatkailun kehittämisstrategia 2014, 10-11.)

Nämä haasteet ja mahdollisuudet koskevat myös Saarijärveä. Markkinointi ja yhteistyömahdollisuudet ovat useilla Suomen matkailualueilla, maakunnissa ja kunnissa vielä lapsenkengissä, ja lisää osaajia alalle tarvitaan pian. Valitettavasti neljä vuodenaikaa alkavat olla varsinkin Etelä-Suomessa jo suhteellisen harvinaisia, sillä talvi uhkaa väistyä syksyn tieltä lähes kokonaan. Tämä uhka koskee tulevaisuudessa mahdollisesti myös Saarijärveä, jolloin talviaikaan ei voida enää tarjota tiettyjä matkailuun liittyviä asioita, kuten laskettelua tai hiihtoa, mikä on näkynyt myös tänä talvena.

4 Kulttuurimatkailu Saarijärvellä

Tässä luvussa kerrotaan Saarijärven nykyisestä kulttuuritoiminnasta. Työssä keskitytään pääasiallisesti perinnekulttuuriin, historiaan ja kulttuurimaisemaan, mutta on myös esittävää taidetta ja tapahtumia. Työstä on jätetty pois ruokakulttuuri, musiikkikulttuuri ja luontoon liittyvä kulttuuri, sillä tutkimuksesta olisi muutoin tullut liian laaja.

Visit Saarijärvi kertoo sivuillaan seuraavaa:

Nykypäivän Saarijärvi on luonnonkaunis, vetovoimainen, terveen elämän kasvuympäristö – yrittämisen, osaamisen ja kulttuurin täyttämä kaupunki.

Saarijärvellä on useita kulttuurikohteita, joista tärkeimpiä ovat kaupungin ylläpitämät museokohteet: Saarijärven museo, Säätyläiskotimuseo ja Runeberg-näyttely, Kivikauden kylä, Tapperien Juhola sekä Toivi Järvisen taiteilijakoti. Muitakin kiinnostavia kohteita on, kuten Hernesalmen mylly, Saarijärven kirkko, Paavon patsas, Ateljee leijonatorni, Heralan taiteilijakoti, Tarmo Mannin muistomerkki ja maapallopatsas. (Visit Saarijärvi ja ympäristö 2017.)

Saarijärven museo vastaa taide- ja kulttuurihistoriallisesta museotoiminnasta ja toimii alueensa tietopankkina sekä tallettaa tietoa eri muodoissa ja tuottaa myös uutta. Museo järjestää ympärivuotisia näyttelyitä museon päärakennuksessa, ja museon piha-alueella sijaitsevat myös Veistospuisto ja perinnekasvitarha. Museomyymälässä on myynnissä paikallista taidetta muun muassa kortteina ja kirjoina. (Saarijärven museo nd.) Kunnallinen museo perustettiin 1950-luvun alussa, ja varsinainen museo avattiin yleisölle 1.7.1989. Museohanke on toteutettu Mannilan taidesäätiön ja kaupungin yhteistyönä, johon saatiin myös valtionavustusta. (Museo ja käyntikohteet n.d.)

Perinnekasvitarhan on perustanut Saarijärven luonnonystävät ry vuonna 1995, ja sen on tarkoitus olla paikallinen ja alueellinen geenipankki perinnekasveille. Veistos-

puisto on vaihtuvien taidenäyttelyjen ohessa pysyvä paikallisten taidetuotantojen sijoituspaikka. Puistossa on kymmenen teosta, ja ne ovat Kain Tapperin, Frans Toikkasen, Hannes Autereen, Arvo Siikamäen ja Harald Karsténin tuotoksia. Saarijärven Mannilan taidesäätiö sekä Beda, Katri ja Aune Heralan säätiö tukevat Saarijärven museon taideosaston toimintaa ja ovat myös pääasiassa vastanneet veistospuiston hankinnoista. (Museon veistospuisto ja perinnekasvitarha n.d.) Säätyläiskotimuseo (Kuva 1) sijaitsee Kolkanlahdessa entisessä Kolkanlahden tilan päärakennuksessa. Rakennus on peräisin 1780-luvulta ja kunnostettu ja sisustettu kuvaamaan 1700-luvun aikaista säätyläisperheen asumista. Myös Johan Ludvig Runeberg on asunut kyseisessä rakennuksessa vuosina 1823 - 1825. (Saarijärven museo n.d.)

Kuva 1. Säätyläiskotimuseo (Lähde: Museokortti.fi)

Kivikauden kylä sijaitsee luonnonkauniissa Summassaarella, jossa on runsaasti kivikautisia asuinpaikkoja. 9000 vuoden takaa löytyy vanhin kivikautinen asutus, ja nuorin esihistoriallinen löytö on rautainen keihäänkärki, joka on tuhannen vuoden takaa. Kivikauden kylä on ennallistettu alueelta löytyneiden kaivausten mukaan, ja se on muunnettu kyläksi, joka havainnollistaa kivikautisen elämisen, asumisen ja esineet sekä välineet. Alueella sijaitsevat myös arkeologiseen tutkimukseen liittyvät Summasen kylä, Ansapolku ja Yläkylä, jossa esitellään kivikautisia asumuksia, sekä Muinaispolku, joka kulkee muinaisjäännösten vieritse. (Saarijärven matkailuopas n.d.)

Tapperien Juhola on taiteilijaveljesten, Harrin, Markon, Kainin ja Yrjön, lapsuudenkoti ja kotitila. Sen ympäristössä sijaitsee maastoreitti, jonka varrella on tärkeitä veljesten tuotantoon liittyviä paikkoja. Kotitilan navetassa sijaitsee Galleria Jarska. (Mt.) Toivi Järvisen taiteilijakodin omistaa Mannilan taidesäätiö, jossa on esillä Toivi ja Osmo Järvisen keräämä taidekokoelma, joka sisältää suomalaista taidetta 1880-luvulta 1980-luvulle. Talo sijaitsee Toivi Järvisen perimällä tontilla ja valmistui vuonna 1961. Samalla tontilla sijaitsee myös Saarijärven museon päärakennus. Museona Toivin talo avattiin vuonna 1986, ja on säilytetty alkuperäisessä asussaan, joka on täydellinen esimerkki 1960- ja 1970-luvun sisustuksesta. Talon pihapiiri, Toivi Järvisen koti, saunarakennus ja 1860 - 1870-luvun rakennukset ovat rakennushistoriallisesti arvokas kokonaisuus. (Toivi Järvisen taidekoti n.d.)

Heralan taiteilijakodin omistaa Beda, Katri ja Aune Herala -säätiö ja siellä voi nähdä taiteilija Aune Heralan (1917-1983) tuotantoa. Talo on valmistunut vuonna 1870 ja on säilytetty alkuperäisessä asussaan, vaikka vuosien varrella monia suuriakin kunnostustöitä on tehty. Aune Herala hankki tilalle runsaasti taide-esineitä sekä aitoja ja arvokkaita mattoja. Tilalla on myös neljä takkaa, jotka Aune Herala on itse suunnitellut. (Heralan taitelijakoti n.d.)

Hernesalmen myllyllä voi järjestää juhlia, kokouksia ja virkistyspäiviä ja siellä on myös 6 hengen B&B-majoitus. Pihassa sijaitsee kuvanveistäjä Kain Tapperin tekemä Tarmo Mannin muistopatsas sekä korsunäyttämö, joka on lavastaja Yrjö Tapperin käsialaa. Ateljee Leijonatorni on kuvataiteilija Jouko Hackzellin mekka, jossa voi vieraila ihastelemassa hänen maalaamiaan töitä. Paavon patsaan on suunnitellut kuvanveistäjä Heikki Varja ja se sijaitsee Saarijärven kirkon piha-alueella. Maapallopatsas on Matti Rutasen eli Rutas-Matin kokoama muistomerkki, joka sijaitsee Mahlun kylällä, Saarijärvi-Pylkönmäki -tien varrella. (Visit Saarijärvi ja ympäristö, 2017.)

Saarijärvellä on runsaasti valtakunnallisesti tunnettuja taiteilijoita ja kulttuurivaikuttajia, joista tunnetuimpia ovat Tapperin taiteilijaveljekset kirjailija Harri Tapper, kuvanveistäjä Kain Tapper, kirjailija Marko Tapper ja lavastaja Yrjö Tapper sekä näyttelijä Tarmo Manni, taidegraafikko ja kuvanveistäjä Frans Toikkanen ja taitelija Hannes

Autere. (Saarijärveläisiä taiteilijoita, n.d.) Tapperin veljekset ja heidän elämänsä, taiteensa ja kirjansa kiinnostavat monia, mutta ovatko he vain vanhemman sukupolven kiinnostuksen kohde? Olisiko heissä potentiaalia myös nuoria ajatellen ja voisiko heistä tehdä jollain tavalla kiinnostavan myös tulevaisuudessa?

Saarijärven kaupungin keskusta on upealla paikalla ja on rakentunut kolmen järven Saarijärven, Herajärven ja Lumperoisen keskiöön. Saarijärvellä on tarjolla runsaasti kulttuurikohteita, luontokohteita, majoitusta, ruokaa ja tapahtumia. Majoitusta tarjoavat useat laadukkaat hotellit, mökit, aamiaismajoitukset, huoneistot ja maatilamajoituspaikat, joissa voi järjestää myös juhlia. (Visit Saarijärvi ja ympäristö, 2017.) Hyvänä esimerkkinä on Lauttamäen tila Pylkönmäellä (Kuva 2), joka järjestää juhlia hääpareille ja yrityksille kesäisin. Tilan miljöö on upea ja kulttuurihistoriallisesti arvokas, sillä ensimmäiset rakennukset ovat valmistuneet 1860-luvulla ja tilalla on ollut aikoinaan ollut yli 40 rakennusta, joista osa on palanut vuosien varrella. Nykyään tilalla sijaitsee noin 20 rakennusta, muun muassa aittoja, matkailurakennus ja pihasauna. Lauttamäki on saanut myös valtakunnallista ja maakunnallista tunnustusta maaseudun perinteiden sekä kulttuuriympäristön vaalimisesta. (Lauttamäen perinnetila, 2018.)

Kuva 2. Lauttamäen perinnetila (Lähde: Lauttamäen perinnetilan www-sivu)

Pylkönmäeltä, joka liitettiin osaksi Saarijärven kaupunkia vuonna 2009, löytyy myös paljon kulttuurihistoriallisesti merkittäviä kohteita, esimerkiksi Lauttamäen perinnetila, josta kerrottiin edellisessä kappaleessa ja Pylkönmäen kirkko (Kuva 3), joka valmistui vuonna 1864. Alvar Aalto teki kirkkoon peruskorjauksen vuonna 1926, jossa seiniin tehtiin puinen pystyvuoraus ja kirkon torni madallettiin. Ristin tilalle sijoitettiin kukko, joka aiheutti hämmästyksiä. 1952 uudistettiin kirkon väritystä taidemaalari Urho Lehtisen toimesta ja vuonna 1968 Lehtisen maalaukset jätettiin Erkki Kantosen ja Niilo Hartikaisen suunnittelemissa korjauksessa mäntypaneloinnin alle. (Pylkönmäen kirkko, n.d.)

Pylkönmäen kirkonkylän yleiskaava kuvaa muun muassa strategisia tavoitteita, uhkakuvia, mahdollisuuksia ja vahvuuksia, kulttuuriympäristöä sekä matkailun kehittämistä. Uhkakuvina pidetään väkiluvun pientymistä ja vahvuuksina sekä mahdollisuuksina muun muassa luonto- ja metsästysmatkailun mahdollisuuksia, musiikkikulttuuria, kulttuurihistoriallisia kohteita, harrastusmahdollisuuksia ja matkailun kehittämistä. Kirkonkylällä on arvokkaita rakennettuja kulttuuriympäristöjä, mutta ei kuitenkaan arkeologista kulttuuriperintöä. Yleiskaavassa aiotaan vaalia kulttuuriympäristön piirteitä muun muassa maankäyttöratkaisuilla ja kaavamerkinnöillä. (Pylkönmäen kirkonkylän yleiskaava, 2012.)

Kuva 3. Pylkönmäen kirkko (Lähde: Pylkön ääni.)

Vuonna 2007 POTKU-hankkeen (Pohjoisen Keski-Suomen Toiminnallinen Kulttuuriympäristö) loppuraporttina tehty Saarijärven kulttuuriympäristöohjelma kertoo konkaisuudessaan Saarijärven kulttuuriympäristön osa-alueista, joita ovat muinaismuistot, kulttuuri- ja perinnemaisemat sekä rakennukset. Raportti on samalla Saarijärven kulttuuriympäristön kehittämisohjelma ja julkaisussa on tarjolla tietoa kulttuuriympäristön hoidosta, jota jokainen voi toteuttaa omassa elämässään. Vetäjänä hankkeessa on ollut Saija Silén Keski-Suomen ympäristökeskuksesta, ja hän on myös koonnut julkaisun. Julkaisun teossa on ollut mukana POTKU-työryhmä, johon kuului Saarijärven kaupunki, useita Saarijärven kyläyhdistyksiä ja seuroja, Saarijärven museo sekä useita yksityisiä henkilöitä, talkoolaisia ja rahoittajia. (Paavon portilta Palavasalmelle 2007, 1.)

Saarijärven alueella on yksi valtakunnallisesti arvokas kulttuurimaisema-alue: Saarijärven reitin kulttuurimaisema, joka edustaa perinteistä Keski-Suomalaista järvisedun kulttuurimaisemaa: metsäistä mäkimaata, reittivesiä ja rantaviljelyksiä. Saarijärven reitin kulttuurimaisema-alue on pinta-alaltaan Keski-Suomen suurin, näistä kaikkiaan kahdeksasta valtakunnallisesti arvokkaasta maisema-alueesta. Lisäksi alueella on kolme maakunnallisesti tärkeää kulttuurimaisema-aluetta: Rahkola, Pajupuro ja Länsi-Kalmari. Paikkakunnallisesti arvokkaita kulttuurimaisema-alueita ovat Kolkaniemi-Lintupohja, Tarvaala, Kekkilä, Vahvaniemi ja Häkkilä. (Mts. 22-23.)

Julkaisu sisältää Saarijärven reitin kulttuurikylien kulttuuriympäristöt ja käyntikohteet sekä niiden maisemanhoitosuunnitelmat sekä keskustan kulttuurikävelyreitin kohteineen. Saarijärven keskustassa on useita arvokkaita rakennettuja kohteita, kuten kirkko ja vanha hautausmaa, Kunnantupa, Tarvaalan Pappila, Vanha kansakoulu, Päiväkummun päiväkotit ja Työväentalo sekä muita kulttuurikohteita, kuten patsaita ja muistomerkkejä. (Mt.)

Saarijärven kunta järjestää monipuolista kulttuuritoimintaa ja ottaa huomioon voimavarat, tarpeet sekä olosuhteet. Konsertteja ja laulutilaisuuksia järjestetään lähes joka kylällä ja harrastajateatteriesityksiä on Mahlulla, Pylkönmäellä sekä Saarijärven

keskustassa. Elokvateatteri Kisakino tarjoaa kaupallisia esityksiä ja joka marraskuu järjestetään elokuvaviikko, jossa klassikkoelokuvia näytetään kaupungintalon Saarijärvi-salissa. Kesäajan tapahtumia on runsaasti, kuten Kirmot-festivaali, harrasteajoneuvopäivät, Lanneveden keskiaikamarkkinat ja muut kylien monipuoliset tapahtumat. (Kulttuuritoiminta n.d.)

Saarijärven kaupunginvaltuusto päätti 2018 rakentaa uuden koulu- ja kulttuurikeskuksen, joka pitää sisällään 12 500 neliömetrin ja yli 800 oppilaan tilat. Kansalais- ja musiikkiopisto saavat uudet tilat alueelle ja vanhat koulurakennukset puretaan pois. (Saarijärven uusi koulu- ja kulttuurikeskus n.d.) Rakentaminen alkoi viikolla 23 ja ensimmäinen osa rakennuksesta, jossa on yläkoulun ja lukion tilat sekä kulttuuritori yleisötilaisuuksia varten, valmistuu vuoden 2020 lopulla. Toinen osa rakennuksesta valmistuu 2022 ja silloin rakennetaan tilat taito- ja taideaineiden opetukseen sekä kansalais- ja musiikkiopistolle. Kokonaisuudessaan rakennuksen on tarkoitus olla valmis tammikuussa 2023. (Rakentamisen aikataulu n.d.)

Saarijärven kaupunginjohtaja Timo Rusanen (2020) mukaan pääajatuksena on ollut koota kaikki saman katon alle, jotta tuottavuus paranee ja nuorilla olisi mahdollisuus ja helpompi päästä kulttuuripalveluiden piiriin. Kun kouluhanketta valmisteltiin, ajateltiin käytännöllisyyttä ja kuinka oppilas voi suoraan koulun päätyttyä siirtyä esimerkiksi viulutunnille niin, ettei vanhempien tarvitse häntä erikseen kuljettaa. Kun kansalaisopisto, musiikkiopisto ja kuvataidekoulu ovat samassa rakennuksessa, se antaa hyviä mahdollisuuksia nuorille ja lapsille. (Rusanen 2020.)

Saarijärven keskustassa sijaitsevaa Runebergin puistoa on alettu rakentaa elokuussa vuonna 2017 ja tänä päivänä se on kokonaisuudessaan valmis. Alueella on lastenleikkipuisto, seniorialue, oleskelualue ja esiintymislava. Alue sijaitsee keskeisellä paikalla ja ympärillä ovat muun muassa kaupungintalo, päiväkotit, monitoimitalo ja tuleva koulu- ja kulttuurikeskus. (Runebergin puisto alkaa hahmottua Sivulanpellolle 2017.) Lavaa voi vuokrata maksutta käyttöönsä kaupungin kautta (Runebergin puisto n.d.) Kaupunginjohtaja Timo Rusanen (2020) mukaan Saarijärvellä on kehitteillä myös yritysyhdytysliikkeen liittyen matkailuun, hyvinvointiin ja ruokapalveluihin. Hanketta vetää

SSYP (Saarijärven yrityspalvelut) Kehitys Oy:n yritysneuvoja Tiina Toivonen. (Rusanen 2020.)

Saarijärven museon päärakennuksen remontointi ja laajennus valmistui joulukuussa 2019. Museo sai lisää tilaa noin 200 neliötä ja lisäksi tulee uusi näyttelytila. Kiinteistötekniikka on saatettu ajan tasalle, sillä museorakennus on jo 30 vuotta vanha ja tiloja on uudistettu. Uusi ilmastointijärjestelmä pystyy säätämään kosteuden sopivaksi museoesineille ja reagoi yhdessä ilmastointijärjestelmän kanssa yleisömäärään. Museolla on runsaasti esineitä, taideteoksia ja valokuvia, jotka saavat uudet kunnolliset säilytystilat. Peruskorjauksen arvio on 2.35 miljoonaa euroa, siihen on saatu valtionavustusta 750 000 euroa ja Heralan taidesäätiö on sitoutunut maksamaan 200 000 euroa. Uudistunut museo avataan maaliskuussa 2020. (Mietala 2019.)

Saarijärven matkailu kukoistaa ja vuonna 2019 rikottiin useissa kohteissa kävijäennätyksiä. Kivikauden kylässä kävi yhteensä 5 300 asiakasta, jolloin kävijämäärä kasvoi 1 300 henkilöllä edellisestä vuodesta. Summassaassa kirjattiin 13 655 majoitusvuorokautta aikavälillä toukokuu-elokuu ja se oli 1 758 vuorokautta enemmän kuin edellisenä vuonna samaan aikaan. Myös kulttuuri kiinnosti, sillä Juholan Jarska-galleriassa kävijöitä oli noin 14 henkeä päivässä ja kävijät olivat pääsääntöisesti ulkopaikkakuntalaisia, joita kiinnosti paikallinen kulttuuri ja historia. Säätyläiskotimuseo kasvatti kävijämääräänsä 50 hengellä edellisestä ja kävijöitä oli yhteensä 300. (Mietala 2019.)

Historiaa

Saarijärven kunta on perustettu vuonna 1866 ja kaupunkioikeudet se sai vuonna 1986. Saarijärvellä sijaitsee Suomen vanhimpia asutuksia 10 500 vuoden takaa, Pylkönmäen Selänpäänjoella. Alueella on myös yksi koko Suomen vanhimmista viljanviljelyalueista yli 4 000 vuoden takaa. Alue kuului alun perin Rautalammin kuntaan ja sen jälkeen Laukaan pitäjään 1500-luvulla. 1628 alueesta muodostettiin Palavasalmen seurakunta ja tämän jälkeen itsenäinen seurakunta 1639. 1690-luvulla vakiintui

käyttöön Saarijärvi-nimi. Saarijärvi on ollut parhaimmillaan 15 000 henkilön suurpi-täjä ja 1800-luvulla erotettiin seuraavia itsenäisiä kuntia: Karstula, Konginkangas, Uu-rainen, Äänekoski, Pylkönmäki ja Kyyjärvi. (Historia n.d.)

Johan Ludvig Runeberg asui Saarijärvellä vuosina 1823-1825 ja vaikutti Saarijärven kehitykseen ratkaisevasti, sillä nimenomaan Saarijärvellä hänestä tuli suomalainen runoilija, Suomen luonnon ja kansan kuvaaja. Saarijärvi sai sekä kansallista että kansainvälistä huomiota Runebergin teoksilla, kuten Saarijärven Paavo tai Maamme-laulu, jossa Saarijärveläinen maisema nousi kansallismaisemaksi. Ehkä nimenomaan tästä syystä Saarijärvellä on ennätysmäärä eri alojen kulttuuritoimijoita sekä ammat-titaiteilijoita väkilukuun verrattuna. (Mt.)

Saarijärven nykyisen kirkon rakennutti Jaakko Kuorikoski vuosina 1846-1849 ja se on kolmas samalla paikalla oleva kirkko. Saarijärven kirkko on arkkitehtuurillisesti mah-tava saavutus ja taidonnäyte, sillä 18-metrinen kupolin rakentaminen edellyttäisi kivi-kirkkoa puukirkon sijaan. Kirkkoa on peruskorjattu kolmesti ja viimeisin korjaus teh-tiin vuosina 1997-1998 arkkitehti Aulis Jääskeläisen suunnitelmalla. Suureen kirkkoon mahtuu 800 henkeä. (Saarijärven kirkko n.d.)

Toukokuussa 1980 järjestettiin Saarijärvellä Summassaassa Keski-Suomen kulttuu-rimatkailun seminaari, jossa järjestäjinä olivat Matkailun edistämiskeskus sekä Suo-men kotiseutuliitto. Seminaarissa keskusteltiin Keskisuomalaisen kulttuurin ilmene-mismuodoista, kulttuurikuvasta ja matkailusta, kulttuurimaisema-alueista ja kulttuu-rihistoriasta, kansanmusiikista, saunaperinteestä, ulkoilureiteistä, kulttuurikohteista, rakennuskohteista, luontokohteista, käsityöperinteestä, nähtävyyksistä ja muisto-merkeistä, ohjelmapalveluista sekä markkinoinnista. (Mitä kulttuuri tarjoaa matkai-lulle 1980.) Jo 1980-luvulla on lähdetty työstämään kulttuurimatkailun kehittämistä ja näkyvyyttä Saarijärvellä sekä muualla Keski-Suomessa, mikä kertoo etenkin Saari-järven kiinnostuksesta kulttuuripitäjänä. Kulttuurimatkailun tärkeys huomattiin jo tuolloin, joten miksi nämä ideat ja ajatukset ovat jääneet unholaan?

Saarijärvi on valittu Suomen tunnetuimmaksi pitäjäksi vuonna 1959. Videolta on nähtävissä, että niihin aikoihin on ollut paljon ihmisiä ja elämää kirkonkylällä. Video esittelee tunnettuja Saarijärveläisiä taiteilijoita ja uusittua Saarijärven museota. (Päivän video: Saarijärven historiassa on valttikortti, jonka takia se valittiin Suomen tunnetuimmaksi pitäjäksi 2020.)

5 Tutkimusasetelma

Tässä työssä käytetään tutkimusotteena kvalitatiivista eli laadullista menetelmää, sillä kyseessä on haastattelututkimus. Syynä kyseisen tutkimusmenetelmän valintaan oli, että Saarijärven kaupungilla ei ole olemassa samanlaista edeltävää tutkimusta tai virallista matkailustrategiaa, jonka pohjalta toimia. Haastattelututkimus tehdään teemahaastattelun avulla avoimilla kysymyksillä sekä avoimella webropol-kyselyllä paikallisille asukkaille. Webropol-kysely on myös laadullista tutkimusta, sillä se tehtiin avoimilla kysymyksillä, samoin kuin yksilölliset teemahaastattelut. Kyselystä tehdään tarvittaessa lisäkysely, mikäli on tarvetta.

Kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus ei ole vain yksi tapa tutkia ja se on vain pintaraapaisu, sillä tutkimuksella ei voi saavuttaa kokonaisuudessaan tai syvällisyydessään koko tutkittavaa ilmiötä. Laadullisen tutkimuksen keskiössä ovat merkitykset, joilla on moninaisia tapoja ilmetä. Tutkimuksen toistamisella, perusteellisella suunnitellulla ja kun tutkimusta lähestytään useasta näkökulmasta, voidaan saada monipuolista tietoa ja lisää ymmärrystä ilmiöstä. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka n.d.)

Teemahaastattelu on yleisimpiä menetelmiä aineistonkeräämiseen laadullisessa tutkimuksessa. Haastattelussa on aina kaksi osapuolta, jossa haastateltava voi vääristellä tietoa tai muuttaa sitä oman edun mukaiseksi eikä se aina välttämättä vastaa todellisuutta. Tutkija yrittää ymmärtää ja saada käsitystä ilmiöstä, jota tutkimuksessa tutkitaan ja jota pyritään avaamaan teemoja apuna käyttäen. Kun vastauksia on saatu, niillä pyritään rakentamaan kokonaiskuva yksityiskohtia myöten. Kysymyksiä suunnitellessa niitä ohjaa käsillä oleva tutkimusongelma, johon pyritään saamaan vastauksia. (Kananen 2017, 89-97.)

Haastattelija pystyy tarkemmilla kysymyksenasetteluilla ja teemoilla vaikuttamaan saamaansa tietoon ja laatuun. Kannattaa vältellä kysymyksiä, joihin voidaan vastata kyllä ja ei, sillä laadullisessa tutkimuksessa on tarkoitus saada enemmän irti tutkittavasta ilmiöstä ja tätä kautta laajempia vastauksia. Haastattelu edellyttää molempien osapuolien, haastattelijan ja haastateltavan, paikalla oloa ja haastateltavaa haastatellaan ilmiöön liittyvistä asioista. Keskustelun on tarkoitus edetä haastateltavan ehdoilla ja hän kertoo vapaasti ajatuksiaan tutkittavasta ilmiöstä. Tarvittaessa haastattelija tekee lisäkysymyksiä ja hänen tarkoituksenaan on pitää keskustelu aiheessa. (Mts. 89-97.)

5.1 Tutkimuksen tavoite ja tarkoitus

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on auttaa Saarijärven kaupunkia sekä muita paikallisia matkailu- ja kulttuuritoimijoita kehittämään kulttuurimatkailua alueella. Työn tutkimuskysymys on:

- Miten Saarijärven kulttuurimatkailua voidaan kehittää?

Tämä oli samalla myös tutkimusongelma, jota lähdettiin ratkaisemaan. Tämän tutkimuksen avulla Saarijärven kaupunki sekä matkailu- ja kulttuuritoimijat voivat tehdä yhteistyössä virallisen matkailustrategian tai sen teko on lähtökohtaisesti helpompaa. Alakysymyksinä olivat seuraavat kysymykset:

- Miten alueelle saadaan kehittymisen myötä lisää matkailijoita?
- Miten yhteistyötä matkailutoimijoiden ja kulttuuriyhteisön välillä kehitetään?

Haastattelukysymykset on jaettu kolmeen teemaan, jotka ovat kulttuurimatkailu, kulttuurimatkailun kehittäminen ja yhteistyön kehittäminen. Kysymykset tehtiin näiden teemojen pohjalta ja lisäksi osalle haastateltavista oli myös lisäkysymyksiä, jotka liittyivät haastateltavaan henkilöön tai organisaatioon. Teemahaastattelut toteutettiin useille paikallisille kulttuuri- ja matkailutoimijoille sekä kaupungin työntekijöille,

sillä tutkimukseen haluttiin erilaisia näkökulmia. Haastateltavat olivat Saarijärven kaupungin työntekijöitä, jotka omalta asemaltaan liittyvät matkailuun ja kulttuuriin tai molempiin. Haastateltiin myös matkailu- ja kulttuuritoimijoita ja muita aiheeseen kytkeytyviä ihmisiä, joita olivat museon työntekijät ja heidän kanssaan toimivat henkilöt, teatteriin liittyvät henkilöt, seurakunnan työntekijät sekä yritysten johtajat. Haastattelut järjestettiin kasvotusten tammikuun 2020 aikana ja haastateltavia oli yhteensä 13.

Henkilöitä haastateltiin heidän omissa työympäristöissään yksilöllisesti. Haastattelut sovittiin kasvotusten, puhelimitse tai sähköpostitse, riippuen ketä henkilöä oltiin haastattelemassa. Haastateltaville kerrottiin etukäteen mitä haastattelu koskee, jotta he pystyivät hieman valmistautumaan. Haastattelut kestivät noin 20 minuutista reiluun puoleen tuntiin ja aikaa oli varattu jokaiselle tunnin verran. Kysymysmateriaaleja ei lähetetty etukäteen, sillä haluttiin aitoja spontaaneja reaktioita tilanteeseen ja että vastaukset olisivat mahdollisimman aitoja eivätkä etukäteen harjoiteltuja. Haastateltavat ovat tutkimusmateriaalia varten anonyymeja eikä heitä mainita tutkimuksen lopputuloksissa. Haastateltavat valittiin kokemuksen ja osaamisen perusteella sekä mikä on heidän asemansa organisaatiossa, jotta he osaavat vastata kysymyksiin mahdollisimman oikealla tavalla ja aiheeseen liittyen.

Webropol-kyselyssä oli kaikille vastaajille samat avoimet kysymykset ja kysely jaettiin sosiaalisessa mediassa Facebookin kautta Saarijärven puskaradiossa tammikuussa 2020. Vastauksia saatiin yhteensä 14 kappaletta. Kyselyssä käytettiin pääsääntöisesti samaa kysymysmateriaalia kuin yksilöhaastatteluissa, mutta niitä muokattiin hieman kysymyslomakkeeseen sopivaksi. Sukupuolta ja ikää kysyttiin tarkemman analysoinnin takia. Haastattelut ja webropol-kysely toivat runsaasti hyödynnettävää materiaalia sekä fyysistä oheismateriaalia, jota pystyi hyödyntämään tutkimuksessa.

5.2 Analysointi

Tässä tutkimuksessa analysointimuotona käytettiin sisällönanalyysia. Haastattelumateriaali litteroitiin puhtaaksi ennen varsinaisen analysoinnin aloittamista. Webropol-

kysely analysoitiin taulukoiden avulla ja kirjoitettiin puhtaaksi litteroinnin tapaan. Aiheeseen ja käsitteisiin perehdyttiin kirjallisuuden ja muun aineiston avulla ennen varsinaisia haastatteluita. Aineisto luokiteltiin ja jaoteltiin sekä niistä poimittiin keskeiset asiat tutkimukseen liittyen ja tutkimustulokset kirjattiin sanallisessa muodossa.

Sisällönanalyysin tarkoitus on järjestää aineisto selkeään ja tiiviiseen muotoon, kuitenkin kadottamatta sen sisältöä. Analyysin avulla pystytään tekemään luotettavia ja selkeitä johtopäätöksiä ilmiöstä. Laadullisessa tutkimuksessa analyysia tehdään jatkuvasti prosessin jokaisessa vaiheessa ja sisällönanalyysi perustuu tutkijan tulkintaan ja päättelyyn kyseisestä ilmiöstä. Tutkija pyrkii tutkittavien näkökulmasta ymmärtämään johtopäätöksissään, mitä tutkittavat asiat merkitsevät tutkittaville analyysin jokaisessa vaiheessa. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 108-113.)

Kvalitatiivisessa tutkimuksessa aineiston keruu ja analysointi tapahtuvat yleensä samaan aikaan, ainakin osittain ja niiden välillä ei välttämättä ole suurta eroa. Ennen varsinaista analysointia täytyy aineisto saattaa sellaiseen muotoon, että analysoiminen onnistuu. Litterointi on tässä yleisin tapa, jolloin muistiinpanot ja haastattelut kirjoitetaan puhtaaksi. Kaikkia muistiinpanoja ei välttämättä tarvitse litteroida, vain sellaiset, jotka ovat tärkeitä tutkimuksen kannalta. On olemassa neljä erilaista tapaa analysoida aineistoa: sisällönanalyysi, henkilösuhteiden analyysi, analyysi sosiaalisten tyyppien mukaan sekä sosiaalisen rakenteen kuvausten muodostaminen. (Metsämuuronen 2008, 48.)

Haastattelun jälkeen aineisto on analysoitava niin pian kuin mahdollista, sillä siten tutkijan ymmärrys ilmiöstä kasvaa entisestään. Analysoinnin jälkeen esille saattaa nousta uusia kysymyksiä, joita varten voidaan tehdä uusi haastattelu. Tällä tavoin haastattelu tuottaa syvällisempää tietoa eikä jää vain pintaraapaisuksi. Tutkijalla täytyy olla jonkin verran tietoa ja ennakkonäkemyksiä ilmiöstä etukäteen, jotta hän voi paremmin valmistella keskustelua ohjaavat aiheet eli teemat. Tutkija tekee teema-haastattelurungon sen pohjalta, mitkä hänen ennakkokäsityksensä ovat. Teemahaastattelua on verrattu myös sipulin kuorimiseen, sillä ilmiötä on tarkoitus avata kerros kerrokselta ja lopulta päädytään ytimeen, josta löytyy ratkaisu. (Kananen 2017, 89-97.)

5.3 Luotettavuus

Reliabiliteetti ja validiteetti ovat mittareita tutkimuksen luotettavuutta ja laatua mittaessa. Laadullisessa tutkimuksessa luotettavuus on pitkälti tutkijan itsensä näytön ja arvioinnin varassa. Reliabiliteetissa kysymys on tulosten pysyvyydestä ja validiteetissa, että tutkitaanko oikeita asioita. Pysyvyyden kannalta mietitään sitä, että jos tutkimus joskus uusitaan, saadaanko samat tutkimustulokset kuin aiemmin. (Kananen 2017.)

Luotettavuuskriteerinä tässä tutkimuksessa käytetään saturaatiota eli kylläntymistä. Luotettavuuden kannalta tutkimuksessa pyritään tutkimaan oikeita asioita tutkimusongelman suhteen sekä käytetään luotettavia kirjallisia ja sähköisiä lähteitä sekä valitaan haastateltavat mahdollisimman hyvin oikeellisuuden ja aitouden kannalta. Tutkimukseen ei voi käyttää aiempia vastaavia tutkimustuloksia, sillä sellaisia ei ole saatavilla. Luotettavuutta tutkimuksessa saattaa heikentää tutkijan kokemattomuus tutkimustyössä.

Saturaatio tarkoittaa, että eri lähteistä hankitut tutkimustulokset alkavat toistaa itseään. Luotettavuuden vahvistamiskeinona saturaatio on hyvin käyttökelpoinen. Kylläntymiseen ei riitä vain yksi havaintoyksikkö eli ihminen tai organisaatio, vaan tutkimuksia tehdään niin kauan, että ne tuovat jotain uutta näkökulmaa tutkimukseen. Kun vastaukset alkavat toistaa itseään, saturaatio eli kylläntymispiste on saavutettu. (Kananen 2017.)

6 Tutkimustulokset

Kappaleessa avataan tutkimuksen tuloksia ja ne on jaoteltu erillisiin osioihin teema-haastatteluiden ja webropol-kyselyn mukaan.

6.1 Teemahaastattelun tulokset

Teemahaastattelujen (Liite 1) kautta toistuivat samat ajatukset haastateltavien kohdalla. Markkinointi, historia ja perinteet, Saarijärven tietoisuus kulttuuripitäjänä, resurssit, yhteistyö sekä osaavat tekijät ja niiden puute.

Tutkimustulosten perusteella markkinoinnin pitäisi olla kohdennettu tietyille matkailuryhmille, joita Saarijärvelle yritetään saada. Markkinoinnissa pitäisi panostaa ainutlaatuisuuteen, rohkeuteen ja huumoriin, kuten monet kunnat ja kaupungit Suomessa nykyään tekevät, esimerkkinä Puolangan pessimismipäivät. Kulttuuria ja historiaa pitäisi tuoda tähän päivään, jotta se kiinnostaisi myös nuorempaa sukupolvea. Museoon voisi tilata näyttelyitä, jotka kiinnostavat myös nuoria. Kulttuurikohteita pitäisi modernisoida ajatellen tulevaisuutta ja teknologian kehitystä. Yhteistyön täytyy sujua, jotta jokaisessa kohteessa tiedetään, mitä toisaalla on tarjolla. Matkailulle suositeltiin omaa erillistä osastoa, jota täytyy määrätietoisesti kehittää. Kulttuurimatkailupaketit ja tuotteistaminen sekä selkeät tavoitteet ja linjaukset kaupungin sekä matkailu- ja kulttuuritoimijoiden kesken ovat niitä asioita, joilla matkailua saataisiin mahdollisesti kehitettyä.

Sitten meillä on paljon pientä majotusta, mut sitten nää on semmosia mitkä pitäs jollakin tavalla sitten saaha yhdistettyä siihen, että me tarjottais semmosia paketteja, että matkailu vetää tänne porukkaa, mut siinä niin ois kans se, että tosi tärkeä mieltä sitten sitä minkälaisia kohteita, mitä me pystytään tarjota sitten vaikka matkaileville nuorille.

Me tarvitaan kulttuurimatkailupaketteja, tuotteita, joihin yhdistetään käynti, vaikka museossa ja hyvää ruokaa ja luontopolkuja ja jotain muuta vastavaa. Hyvätasoinen majoituspaikka ja Summassaari esimerkiksi yhdistää hienoa kulttuuria, jota kukonhiekan tanssilavalla on jo.

Jotenki se on just täällä ollu aina se ongelma, että on siis tosi vahvat perinteet ja se kulttuurihistoria mikä täällä on, mutta ku siitä on niin paljon aikaa niin sitä koko ajan vaan toivotetaan ja hoetaan et sitä on, mutta sitten koko ajan siis vuodet menee eteenpäin.

Tulevaisuuden kehitys Saarijärvellä nähtiin lähinnä positiivisena asiana niin luonnon kuin pienyritystenkin suhteen. Saarijärvellä on tulevaisuudessa selkeitä omia asioita,

jotka myös ulkopaikkakunnalta tulevat ihmiset tunnistavat, esimerkiksi museo ja kulttuuritapahtumat. Saarijärven hyvät kulkuyhteydet nähtiin siten, että kunta ei todennäköisesti tule koskaan täysin hiljentymään. Pelkästään Runebergillä tai Saarijärven Paavolla ratsastaminen ei tuo toivottua lopputulosta tulevaisuudessa, sillä se on suurimman osan mielestä vanhentunutta historiaa.

Ja vaikka jos Saarijärvelläkin on kohteita, vaikka tuolla Pylkönmäellä monen mutkan takana tai tuolla sivukylillä, niin kyllä ne vaan löytää jos ne kiinnostaa.

Ja sitten jos tulevaisuutta ajattelee, niin vielä sitten mainostaa, että tää on Pohjoisessa Keski-Suomessa ainutlaatunen kohde ja sillä tavoin kehittää tätä seutua museo ja tällä tavoin.

On ihan luonnollista, että otetaan luonnosta vetovoima.

Yhteistyötä eri toimijoiden välillä kehitettäisiin siten, että heidät saatettaisiin saman pöydän ääreen ideoimaan ja tuotteistamaan. Kaupunki olisi vastaava taho, ja markkinointikulut jaettaisiin tasapuolisesti kaikkien osanottajien kesken. Toisaalta yhteistyötä on jo jonkin verran julkisen palvelun ja kulttuuri- ja matkailutoimijoiden kesken, mutta esille nousi myös ajatuksia, että ovatko yritykset tai yrittäjät itse käyneet katsomassa esimerkiksi teatteriesityksiä tai muita kulttuuriin liittyviä tapahtumia. Tarvitaan myös selkeät vastualueet matkailu- ja kulttuuritoimijoiden sekä julkisten palveluiden kesken.

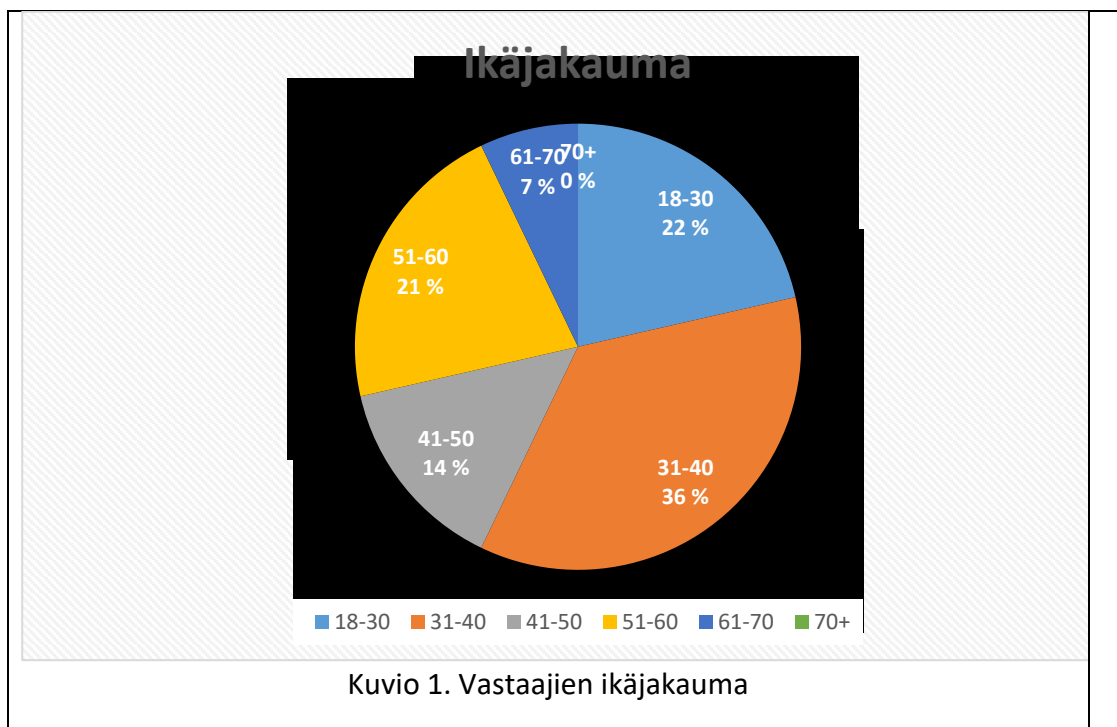
Miten matkailijoita saataisiin alueelle matkailun kehittymisen myötä, tarvitaan lisää markkinointia, brändäystä, sosiaalisen median markkinoinnin lisäämistä sekä majoituskapasiteettia ja tarvitaan helppoja matkailupaketteja matkailijoille, jotka sisältävät majoitukset, kulttuurin ja ruokailun.

Mutta kyllä tässä on selkeä, sellanen varmasti myös ulkopaikkakuntalaisille on se tietynlainen ajatus siitä, että meillä on se kulttuuri täällä se vetovoima.

Saarijärvi on semmonen pitäjä, josta monella on tänne siteet ja muistoja. Tää on historian kannalta merkittävä, täällä on Paavo ruotsalaiset ja Runebergit ja kaikki sellaset, niin siinä mielessä ja toi museo ja kaikki semmoset on, ihmisille.

6.2 Webropol-kyselyn tulokset

Saarijärven asukkaille tehtiin Webropol-kysely (Liite 2), joka jaettiin Facebookin puskaradion kautta. Kyselyn kautta saatiin 14 vastausta, 79 % oli naisia ja 14 % miehiä. Enemmistö, 36 %, oli 31 – 40-vuotiaita, 22 % 18 – 30-vuotiaita, 21 % 51 - 60-vuotiaita, 14 % 41 – 50-vuotiaita ja 7 % 61 – 70-vuotiaita. Vastaajista 86 % asuu Saarijärvellä ja 14 % muualla Suomessa. Suurin osa oli sitä mieltä, että kulttuurimatkailu näkyy Saarijärvellä erittäin hyvin, ja he mainitsivat museot sekä erilaiset kulttuuritapahtumat. Vain pieni osa oli sitä mieltä, että kulttuuri ei näy Saarijärvellä juuri mitenkään.

Kehitysideoita Webropol-kyselyn kautta saatiin runsaasti. Keskeiset ajatukset olivat pääsääntöisesti samat kuin teemahaastatteluiden kautta saaduissa kehitysideoissa eli markkinointi, yhteistyön kehittäminen kaupungin, yritysten ja kyläyhdistysten kesken sekä lisää majoitusta ja ravintoloita sekä ”muuta sykettä” keskustaan. Vastausten joukossa oli ajatuksia siitä, että Saarijärvellä on paljon potentiaalia ja mahdollisuuksia. Oli myös täysin päinvastaisia ajatuksia, että Saarijärvellä ei pitäisi tehdä mitään

markkinoinnin eteen, sillä se ei kuitenkaan auta mitään tai paikkakunnalla on jo liikaakin kulttuuria ja tapahtumia. Mitä pitäisi tehdä ja miten matkailua voisi kehittää, jotta Saarijärven kulttuurimatkailu saataisiin kukoistamaan, saatiin seuraavanlaisia vastauksia:

Ihmeitä.

Toivottavasti ei mitään.

Markkinointia! Ideointia! Yhteistyötä eri toimijoiden kesken! Verkostoitumista! Opintomatkoja kuntiin missä aletaan oivaltaa kulttuurimatkailua.

Markkinointi valtakunnallisesti näkyväksi ja helposti lähestyttäväksi. Yhteistyötä yhteisöjen ja toimijoiden kesken. Pieniä yhteistyöllisiä toimintoja, kuten flowpark tms. Helposti tehtäviä elämyspaikkoja.

Majoitukset kuntoon. Ja ehkä tapahtumiin kalliimpia esiintyjä, että saataisiin ihmisiä kauempaa ja kyllähän ihmiset, kun tulevat jotain varten tänne, käyttävät paljon muitakin palveluita.

Kulttuurikohteita brändättävä tehokkaammin.

Miten kehitys tulee näkymään Saarijärvellä, toi paljon erilaisia ajatuksia Saarijärven tulevaisuudesta kulttuuri- ja matkailukuntana.

Eihän se tule kehittymään. Kuten ei muukaan Saarijärvellä. Katsokaa nyt ympärillenne. Satunnainen puolityötön AMK-luuseri keksii jonkun kepun masinoiman hankkeen EU-rahalla ja sitä sitten ilkamoidaan Sampossa. Viimeinen sammuttakoon valot pitäjästä.

Parempaan suuntaan menee! Hyvä Saarijärvi!

Jos markkinointiin ja näkyvyyteen satsataan, voi ympärivuotinen matkailu ja elämysten kokeminen tulla hyvinkin positiiviseksi osaksi Saarijärveä. Jos viestintä jää samalla tasolle kuin tällä hetkellä, niin todennäköisesti matkailu laskee.

Juurikin tulevien sukupolvien ajatusmaailma voi olla niin erilainen. Uskon kuitenkin, että kestävä kehitys, luontomatkailu ja sen suojele sekä perinteiden arvostus auttaa asiassa.

7 Tulevaisuuden kehittämisen ainekset

Saarijärven kulttuurimatkailun SWOT-analyysi on tehty haastatteluiden ja Webropol-kyselyn perusteella sekä kirjallisuuden ja internet-lähteiden avulla. Analyysi tuo lisää näkökulmaa Saarijärven matkailuun ja sen kehittämiseen.

SWOT-analyysia käytetään arvioimaan omaa asemaa suhteessa itseensä ja ulkomaailmaan ja se on yleisesti käytetty arviointimenetelmä järjestöissä sekä organisaatioissa. Se on helppokäyttöinen ja sitä voidaan käyttää myös siihen, onko jokin idea hyödynnettävissä. Nimi SWOT tulee englannin kielen sanoista strengths eli vahvuudet, weaknesses eli heikkoudet, objectives eli mahdollisuudet ja threats eli uhat. SWOT-analyysi on helppo toteuttaa ja on vähemmilläkin resursseilla käytettävissä. Käytännön elämää ajatellen analyysi nostaa esiin lähinnä yleisiä asioita, joten tueksi tulee olla myös tietoa muista lähteistä, ettei toteutus jää latteaksi. (SWOT-analyysi n.d.)

Vahvuudet ovat analyysin mukaan organisaatiossa tai ideassa. Mitkä ovat ominaispiirteitä tai mikä on hyvää ja mikä toimii? Näiden tulee olla realistisia, mutta ei kuitenkaan liian vaatimattomia. Heikkouksia ajatellaan siten, mikä estää suunnitelmia toteutumasta tai mikä ei toimi. Mahdollisuudet tulevat ulkomaailmasta ja näihin voivat vaikuttaa esimerkiksi vallalla olevat trendit tai kehitys. Uhat taas ovat ongelmia, jotka ovat näkyvissä tulevaisuudessa ja joita pitäisi välttää. Ne ovat myös ulkoisia ja niitä tulisi seurata, jotta voidaan minimoida niiden negatiiviset vaikutukset. (Mt.)

<p>Vahvuudet</p> <ul style="list-style-type: none"> • Luonto • Kulttuuri • Maine kulttuuripitäjänä • Musiikkitapahtumien tuottaminen • Keskustan vetovoima ja kulttuurilliset nähtävyydet • Turvallisuus • Hiljaisuus ja puhdas ilma 	<p>Heikkoudet</p> <ul style="list-style-type: none"> • Yhteistyö • Markkinointi • Kiire ja nykyajan vaatimukset • Julkinen liikenne • Internetyhteydet • Resurssit
<p>Mahdollisuudet</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sijainti • Kylien vetovoimaisuus • Kansallispuisto • Aito asiakaslähtöinen toiminta • Hyvinvointi-, liikunta- ja maaseutumatkailu • Ympärivuotinen tarjonta 	<p>Uhat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Muuttotappiainen kunta • Talkoohengen väheneminen • Ilmastonmuutos • Ei osata hyödyntää verkostoa • Työvoiman saatavuus • Kiristynvä kilpailu muiden paikkakuntien kanssa

Saarijärven kyliin liittyvä teema on erityisesti kulttuurimatkailun kehittäminen ja täten voitaisiin alueiden elinvoimaisuutta ja matkailumahdollisuuksia edistää. Saarijärven keskusta itsessään on suhteellisen vetovoimainen ja tarjoaa paljon varsinkin kulttuurillista nähtävää, mutta myös kylillä on paljon palveluita ja kohteita, joita kannattaa hyödyntää maaseutukulttuurissa. Saarijärvellä on vahva maine kulttuuripitäjänä ja musiikkiin sekä kuvataiteisiin liittyvä tapahtumatuottaminen on ollut keskeisessä asemassa. Saarijärveä voidaan pitää yhtenä Keski-Suomen vireimmistä ja mielenkiintoisimmista paikkakunnista, sillä kansallispuisto ja luonto lisäävät seudun arvoa, varsinkin yhdistettynä kulttuuriympäristöön ja vahvaan museotoimintaan. Nykyajan kiire ja vaatimukset näkyvät pienenä heikkoutena myös Saarijärvellä, sillä ne ovat hieman vähentäneet yhteisöllistä toimintaa. (Paavon portilta Palavasalmelle 2007, 72.)

Selvää on, että väestö vanhenee ja Saarijärvi on muuttotappiokunta. Kesällä saattaa olla liikaa tapahtumia päällekkäin ja talvella ei tapahdu juuri mitään. Tässä asiassa toimisi selkeämpi ja parempi yhteistyö kaupungin ja eri toimijoiden kesken. On olemassa pelko siitä, ettei päästä oman kunnan rajojen ulkopuolelle markkinoinnissa eikä osata peilata historiaa tulevaisuuteen. Nettiyhteydet ovat huonot varsinkin etätoimia ajatellen, resurssien puute on yksi suurimmista ongelmista eikä löydy riittävästi osaajia ja ammattilaisia, jotka tekisivät matkailua mahdolliseksi. Myös opiskelu- ja työpaikkojen puute sekä huonot julkiset liikenneyhteydet ovat suurena uhkana.

Luonto taas on erittäin suuri mahdollisuus, mutta ongelmana on se, miten erottua muista Keski-Suomen tai muun Suomen yhtä luonnonkauniista kunnista? Keskustaan tarvitaan lisää majoitusta, sillä tällä hetkellä sitä ei juurikaan ole tai siitä ei olla tietoisia. Onko Saarijärven tulevaisuutena taantumus vai onko se suurien mahdollisuuksien alue, josta on hyvät yhteydet muualle suomeen? Kiire ja mukavuuden halu tekee nykyään sen, ettei ehditä osallistumaan tapahtumiin tai talkoisiin, joka väistämättä johtaa siihen, ettei niitä enää järjestetä.

Saarijärvi on edelleen todella turvallinen matkustusalue turisteille. Tulevaisuuden turistit arvostavat turvallisuutta ja sitä, että saavat rauhassa nauttia puhtaasta luonnosta ja aktiviteeteista. Kuitenkin työvoiman saatavuus tuo matkailuun omat haasteensa Saarijärvellä, sillä kunta on muuttotappiainen. Myös ilmastonmuutos tuo omat haasteensa ja nähtäväksi jää, onko meillä vielä vuosikymmenten päästä lunta. Hyvinvointi- ja liikuntamatkailu on kasvava trendi, joten Saarijärvellä on kaikki mahdollisuudet olla osa tätä kasvavaa matkailun alaa tulevaisuudessa. Julkinen liikenne Saarijärven suuntaan on suhteellisen heikkoa ja toiveissa on, että tämä asia korjaantuu tulevaisuudessa.

Potentiaalia Saarijärvellä ja sen alueilla on paljon. Kulttuuria, luontoa, tapahtumia ja nähtävyyksiä, mutta ei juurikaan resursseja eikä tarvittavaa yhteistyötä. Paljon puhutaan mitä asioiden eteen pitäisi tehdä, mutta kuitenkin ei tehdä, vaikka ideoita ja ajatuksia on paljon ja ollaan tietoisia ongelmakohdista. Luontoa pitää jatkossakin vaalia, varsinkin kulttuuriperintökohteita, kuten Summassaaren aluetta tai kansallispuisto Pyhä-Häkkiä. Tulevaisuudessa halutaan palata luontoon, koska maailma on

suurelta osin saastunut ja digitalisoitunut, jolloin Saarijärven luonto alkaa olla viimeistä koskematonta erämaata planeetallamme, mikä saattaa houkuttaa turisteja paikkakunnalle. Mutta onko tämä uhka vai mahdollisuus, sen näyttää tulevaisuus.

8 Pohdinta

Tämä opinnäytetyö tehtiin toimeksiantona Saarijärven kaupungille samalla, kun suoritin siellä suuntaavaa harjoittelua. Työ tuo hyvin esille Saarijärven matkailun ongelmat ja selvitti konkreettisesti, kuinka ongelmia pitäisi lähteä selvittämään ja matkailua entisestään kehittämään. Työtä täytyi kuitenkin rajata, sillä aiheesta olisi saanut huomattavasti laajemman ja siitä on jätetty pois esimerkiksi musiikkikulttuuri, luontoon liittyvä kulttuuri sekä ruokakulttuuri.

Saarijärven kulttuurista, matkailusta ja historiasta saisi enemmänkin opinnäytetyön aiheita, sillä materiaalia aiheeseen on niin saatavilla. Esimerkiksi kylien järjestöistä ja yhdistyksistä, sota- tai urheilukulttuurista sekä historiasta saisi jo useamman opinnäytetyön aiheen. Myös musiikkikulttuurille, etenkin tunnetulle Saarijärven kanteleelle soisi kokonaisen opinnäytetyön.

Tutkimustulokset eivät olleet yllättäviä, vaan enimmäkseen sellaisia kuin alun perin ajateltiin. Asukaskyselyn ikäjakauma sen sijaan tuotti pienen yllätyksen, sillä jostain syystä tutkija oletti, että kulttuurimatkailu kiinnostaisi enemmän vanhempaa sukupolvea. Tuloksista voi kuitenkin päätellä, että Saarijärven nuoremmat asukkaat ovat kiinnostuneita kulttuurista ja matkailusta, sillä enemmistö Webropol-kyselyyn vastanneista oli 31 – 40-vuotiaita. Tähän voi vaikuttaa varmasti myös sosiaalisen median käyttö, joka vanhemmalla sukupolvella on vähäisempää. Nuorempi sukupolvi ajatteli kulttuurimatkailua enemmän tulevaisuus edellä ja vanhempi sukupolvi enemmän kulttuurillisesta näkökulmasta.

Haastateltavat vastasivat kysymyksiin pääsääntöisesti hyvin. Kysymyksiä ei juurikaan tarvinnut avata enempää, vaan haastateltavat ymmärsivät ne selkeästi ja osalle haastateltavista oli kerrottu etukäteen mitä haastattelu koskee. Luotettavuuden

vahvistamiskeinona saturaatio eli kylläntyminen toimi tässä tapauksessa hyvin, sillä lähes kaikkien haastateltavien antamat vastaukset haastattelukysymyksiin alkoivat toistaa itseään nopeasti. Haastateltavat olivat myös selvästi aitoja ja antoivat oikeellisia vastauksia kysymyksiin. Heistä huomasi, että he olivat innokkaita antamaan kehitysehdotuksia ja jopa avautumaan heitä häiritsevistä ongelmakohtista. Tutkimusaihe ja haastattelutilanteet olivat sellaisia, että huijaaminen olisi ollut hankalaa, joten luotettavuus toimi hyvin. Webropol-kysely avasi vastauksia selkeästi eikä tarvetta lisäkyselylle ollut.

Lähteet

Aho, S. & Ilola, H. 1995. Matkailu alueellisena ilmiönä. Oulu: Pohjois-Suomen tutkimuslaitos.

Autiosalo, S. 2020. Hallinto- ja henkilöstöjohtaja. Saarijärven kaupunki. Haastattelu 11.2.2020.

Culture Finland – kulttuurimatkailun katto-ohjelma. N.d. Viitattu 15.10.2019. <https://www.businessfinland.fi/suomalaisille-asiakkaille/palvelut/matkailun-edistaminen/tuotekehitys-ja-teemat/kulttuurimatkailu/>

Edelheim, J. & Ilola, H. 2017. Matkailututkimuksen avainkäsitteet. Rovaniemi: Lapland University Press.

Hallinto. N.d. Saarijärven kaupungin www-sivu. Viitattu 25.2.2020. <https://www.saarijarvi.fi/hallinto>

Heralan taitelijakoti. N.d. Saarijärven kaupungin www-sivu. Viitattu 3.2.2020. <http://www.saarijarvi.fi/museo/heralan-taiteilijakoti>

Historia. N.d. Saarijärven kaupungin www-sivu. Viitattu 25.2.2020. <https://www.saarijarvi.fi/historia>

Kananen, J. 2017. Laadullinen tutkimus pro graduna ja opinnäytetyönä. Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Kulttuurimatkailu. N.d. Artikkelit Visit Finlandin www-sivuilla. Viitattu 10.1.2020. <http://www.visitfinland.fi/tuoteteemat-ja%20tyokalut/tuoteteemat/kulttuurimatkailu-culture-finland/>

Kulttuurimatkailun kehittämisstrategia kansainvälisille markkinoille 2014-2018. 2014. Matkailun edistämiskeskus. Viitattu 10.1.2020. <http://www.kulmat.fi/images/tiedostot/Kulttuurimatkailun-kehittämisstrategia-2014-20183.pdf>

Kulttuuritoiminta. N.d. Saarijärven kaupungin www-sivu. Viitattu 24.3.2020. <https://www.saarijarvi.fi/kulttuuripalvelut>

Kuntainfo. N.d. Saarijärven kaupungin www-sivu. Viitattu 25.2.2020. <https://www.saarijarvi.fi/kuntainfo>

Lauttamäen perinnetila. 2018. Lauttamäen tilan www-sivu. Viitattu 27.1.2020. <https://lauttamaen-perinnetila.webnode.fi/>

Metsämuuronen, J. 2008. Laadullisen tutkimuksen perusteet. Helsinki: Gummerus.

Mietala, A. 2019. Ennätyksiä rikottiin useissa kohteissa. Uutinen Sampo-lehdessä. 23.10.2019 nro 43.

Mietala, A. 2019. Saarijärven museon remontti loppusuoralla. Uutinen Sampo-lehdessä. 6.11.2019 nro 45.

Mitä kulttuuri tarjoaa matkailulle. 6.-7.5.1980. Keski-Suomen kulttuurimatkailun seminaari. Matkailun edistämiskeskus.

Museon veistospuisto ja perinnekasvitarha. N.d. Saarijärven kaupungin www-sivu. Viitattu 3.2.2020. <http://www.saarijarvi.fi/museo/veistospuisto-ja-perinnekasvitarha>

Paavon portilta Palavasalmelle – Saarijärven kulttuuriympäristöohjelma. 2007. POTKU-hanke. Helsinki: Edita Prima.

Palviainen, S. 2019. Toimitusjohtaja ja Visit Finland -akatemiavalmentaja. Aurana Oy. Puhelinhaastattelu 18.11.2019.

Pylkönmäen kirkko. N.d. Artikkele Saarijärven seurakunnan www-sivulla. Viitattu 9.2.2020. <https://www.saarijarvenseurakunta.fi/kirkot-ja-tilat/kirkot-ja-kappelit/pylkonmaen-kirkko>

Pylkönmäen kirkonkylän yleiskaava. 2012. Viitattu 9.2.2020. http://www.saarijarvi.fi/sites/default/files/atoms/files/pylko_oyk_selostus_kaupunginvaltuusto_liitteinen.pdf

Päivän video: Saarijärven historiassa on valttikortti, jonka takia se valittiin Suomen tunnetuimmaksi pitäjäksi. 13.2.2020. Video sanomalehti Keski-suomalaisen www-sivulla. Viitattu 17.2.2020. <https://www.ksml.fi/tv/paivan-video/P%C3%A4iv%C3%A4n-video-Saarij%C3%A4rven-historiassa-on-valttikortti-jonka-takia-se-valittiin-Suomen-tunnetuimmaksi-pit%C3%A4j%C3%A4ksi/1511370>

Rakentamisen aikataulu. N.d Artikkele Saarijärven kaupungin www-sivulla. Viitattu 12.2.2020. <http://www.saarijarvi.fi/saarijarven-uusi-koulu-ja-kulttuurikeskus/rakentamisen-aikataulu>

Runeberginpuisto. N.d. Artikkele Saarijärven kaupungin www-sivulla. Viitattu 12.2.2020. <http://www.saarijarvi.fi/asuminen-ja-ymparisto/kadut-liikenne-ja-viheralueet/runeberginpuisto>

Runebergin puisto alkaa hahmottua Sivulanpellolle. 5.9.2017. Artikkele Saarijärven kaupungin www-sivulla. Viitattu 12.2.2020. <http://www.saarijarvi.fi/ajankoh-taista/runebergin-puisto-alkaa-hahmottua-sivulanpellolle>

Rusanen, T. 2020. Kaupunginjohtaja. Saarijärven kaupunki. Haastattelu 15.1.2020.

Saaranen-Kauppinen & Puusniekka. N.d. Kvali-MOTV – Menetelmäopetuksen tietovaranto [verkkajulkaisu]. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarasto [ylläpitäjä ja tuottaja]. https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L1_2.html. (Viitattu 24.3.2020.)

Saarijärveläisiä taiteilijoita. N.d. Artikkelin Saarijärven kaupungin www-sivulla. Viitattu 3.2.2020. <http://www.saarijarvi.fi/museo/saarijarvelaisia-taiteilijoita>

Saarijärven kaupungin viestintä- ja markkinointistrategia. N.d. Viitattu 25.2.2020. http://www.saarijarvi.fi/sites/default/files/atoms/files/saarijarven_kaupungin_viestinta_ ja_markkinointistrategia.pdf

Saarijärven kirkko. N.d. Artikkelin Saarijärven seurakunnan www-sivulla. Viitattu 23.2.2020. <https://www.saarijarvenseurakunta.fi/kirkot-ja-tilat/kirkot-ja-kappelit/saarijarven-kirkko>

Saarijärven matkailuopas. N.d. Saarijärven kaupungin matkailuwebsite.

Saarijärven museo. N.d. Artikkelin Saarijärven kaupungin www-sivulla. Viitattu 27.1.2020. <http://www.saarijarvi.fi/saarijarven-museo->

Saarijärven museo ja käyntikohteet. N.d. Artikkelin Saarijärven kaupungin www-sivulla. Viitattu 3.2.2020. <http://www.saarijarvi.fi/museo/museo-ja-kayntikohteet>

Saarijärven uusi koulu- ja kulttuurikeskus. N.d. Artikkelin Saarijärven kaupungin www-sivulla. Viitattu 12.2.2020. <http://www.saarijarvi.fi/saarijarven-uusi-koulu-ja-kulttuurikeskus>

Spot-lit. N.d. Artikkelin Kainuun liiton internet-sivustolla. Viitattu 3.1.2020. <https://www.kainuunliitto.fi/spot-lit>

Swot-analyysi. N.d. Tietolähde opintokeskus Siviksen internet-sivustolta. Viitattu 27.1.2020. <https://www.ok-sivis.fi/jarjestoarviointin-ilmansuuntia/arviointin-tiedonkeruun-menetelmia/swot-analyysi.html>

Suomen matkailun digitiekartta. 2019. Visit Finland. Viitattu 23.1.2020. https://www.businessfinland.fi/4aeab6/globalassets/julkaisut/visit-finland/tutkimukset/2019/suomen_matkailun_digitiekartta_2019.pdf

Yhdessä enemmän – kestävä ja uudistumista Suomen matkailuun. Suomen matkailustrategia 2019-2028 ja toimenpiteet 2019-2023. Annettu 11.2019. Viitattu 10.1.2020. <https://tem.fi/documents/1410877/2735818/Suomen+matkailustrategia+2019-2028/8954acc-f137-58b9-bd67-e07e01e8d10c/Suomen+matkailustrategia+2019-2028.pdf>

Toivi Järvisen taidekoti. N.d. Artikkelin Saarijärven kaupungin www-sivulla. Viitattu 3.2.2020. <http://www.saarijarvi.fi/museo/toivi-jarvisen-taidekoti>

Visio ja strategia. N.d. Saarijärven kaupungin www-sivu. Viitattu 25.2.2020. <http://www.saarijarvi.fi/viestinta/visio-ja-strategia>

Visit Saarijärvi ja ympäristö. 2017. Saarijärven virallinen matkailusivusto. Viitattu 27.1.2020. <https://visitsaarijarvi.fi/>

Liitteet

Liite 1. Haastattelukysymykset

Teemahaastattelu

1. Teema, Kulttuurimatkailu
 - Miten näet kulttuurimatkailun ja mitä se mielestäsi on?
 - Miten kulttuurimatkailu näkyy mielestäsi Saarijärvellä?

2. Teema, Kulttuurimatkailun kehittäminen
 - Mitä mielestäsi pitäisi tehdä, jotta Saarijärven kulttuurimatkailu saadaan kukoistamaan?
 - Mitkä ovat Saarijärven mahdollisuudet tulevaisuudessa?
 - Mitkä ovat Saarijärven uhat tulevaisuudessa?
 - Miten luulet, että millä tavalla kulttuurimatkailun kehittyminen tulee näkymään tulevaisuudessa?

3. Teema, Yhteistyön kehittäminen
 - Miten yhteistyötä matkailutoimijoiden ja kulttuuriyhteisön välillä voisi kehittää?
 - Miten alueelle saadaan kehittymisen myötä lisää matkailijoita?

4. Teema, Täydentävät kysymykset
 - Onko Saarijärven sijainti mielestäsi ihanteellinen?
 - Muut täydentävät kysymykset eri toimijoille

Liite 2. Haastattelukysymykset

Webropol-kysely

1. Teema, Taustatietoa

- Sukupuoli
- Ikä
- Asuinpaikka

2. Teema, Kulttuurimatkailu

- Mitä kulttuurimatkailu mielestänne on?
- Miten se näkyy Saarijärvellä?

3. Teema, Kulttuurimatkailun kehittäminen

- Mitkä ovat mielestänne tulevaisuuden uhat ja mahdollisuudet Saarijärvellä?
- Mitä pitää tehdä, jotta kulttuurimatkailu ja matkailu saadaan kukoistamaan Saarijärvellä?
- Miten uskotte, että kulttuurimatkailun kehittyminen tulee tulevaisuudessa näkymään Saarijärvellä?